which are said to witness and watch over all human actions; सूर्यः सोमो यमः कालो महाभूतानि पञ्च च । एते शुभाशुभस्येह कर्मणो नव साक्षिणः ॥) **−सिद्धिः** *f.* accomplishment of any business or desired object; success. स्वकर्मसिद्धिं पुनराशशंसे Ku. **−स्थानम्** a public office, a place of business.

कर्मठ *a.* [कर्मन्–अठच् P. V. 2. 35]. 1 Proficient in any work, clever. skilful. पटुसंगरकर्मकर्मठम् ...... Śiva. B. 32. 2. ज्ञाताशयस्तस्य ततो व्यतानीत्स कर्मठः कर्म सुतानुबन्धम् Bk. 1. 11. −2 Working diligently. −3 Exclusively devoted to the performance of religious rites. **−ठः** The director of a sacrifice.

कर्मण्य *a.* [कर्मन-यत्] Skilful, clever. यतो वीरः कर्मण्यः सुदक्षः Nr. P. 2. 4. **−ण्या** Wages. **−ण्यम्** Activity.

कर्मिन् *a.* 1 Working, active, busy. −2 Engaged in any work or business. −3 One who performs religious deeds with the expectation of reward or recompense; यत् कर्मिणो न प्रवेदयन्ति रागात् Muṇḍ. Up. 1. 2. 9. कर्मिभ्यश्चाधिको योगी तस्माद्योगी भवार्जुन Bg. 6. 46. −*m.* A mechanic, artisan; अनेन विधिराख्यात ऋत्विक्कर्षककर्मिणाम् Y. 2. 265.

कर्मिष्ठ *a.* Skilled in business, clever, diligent.

कर्मन्दिन् *m.* P. IV. 4. 111 An ascetic, a religious mendicant.

कर्मरी The manna of the bamboo (वंशलोचन).

कर्मारः 1 A blacksmith; Y. 1. 163; Ms. 4. 215; a polisher of tools and weapons (Mar. शिकलगार); ततः संधाय विमलान् भल्लान् कर्मारमार्जितान् Mb. 6. 94. 34. −2 A bamboo....कर्मारकुलसंकुला Śiva. B. 19. 32.

कर्मीर *a.* Variegated; spotted.

कर्व् 1 P. (कर्वति, कर्वित) To be proud, boast.

कर्वः 1 Love, desire. −2 A rat.

कर्वटः 1 The market-town or capital of a district (of two hundred villages). −2 Declivity of a mountain; (also कर्वटक in this sense). **−टम्** A city. See खर्वट.

कर्वुदारः The कोविदार tree.

कर्वूरकः Zedoary (A kind of aromatic gingerlike substance used in medicine, perfumery, and dying.) (Mar. कचोरा).

कर्व (र्ब) र *a.* Variegated. **−रः** 1 Sin. −2 Tiger. −3 A demon. −4 A sort of medicament. **−री** 1 An epithet of Durgā. −2 Night. −3 A Rākṣasī. −4 A tigress. **−रम्** Red lead.

कर्शन *a.* 1 Rendering lean. −2 troubling, hurting; यदाश्रौषमसुराणां वधार्थे किरीटिनं यान्तममित्रकर्शनम् Mb. 1. 1. 165. **−नः** Fire.

कर्षः [कृष्-अच् घञ् वा] 1 Drawing, dragging, pulling; Y. 2. 217. −2 Attracting. −3 Ploughing −4 A furrow, a trench. −5 A scratch. −6 Terminalia Bellerica (Mar. बिब्बा, बेहडा). **−र्षः, −र्षम्** A weight of gold or silver equal to 16 Māṣas. **−Comp. −आपण** = कार्षापण q. v.

कर्षक *a.* [कृष्-ण्वुल्] Who or what draws, attracts &c. **−कः** A cultivator, husbandman; Y. 2. 265. त्वं समीरण इव प्रतीक्षितः कर्षकेण वलजान्पुपूषता Śi. 14. 7.

कर्षण *a.* 1 Dragging. −2 Injuring. −3 Extending (in time), see below. **−णम्** [कृष् भावे ल्युट्] 1 Drawing, dragging, pulling, bending (as of a bow); भज्यमानमतिमात्रकर्षणात् R. 11. 46, 7. 62. −2 Attracting. −3 Ploughing, tilling; प्रमृतं कर्षणं स्मृतम् Ms. 4. 5. −4 Injuring, tormenting; emaciation; तथा राज्ञामपि प्राणाः क्षीयन्ते राष्ट्रकर्षणात् Ms. 7. 112. −5 Cultivated land; पुत्रस्य ते पशवः कर्षणं च Mb. 3. 113. 13. −6 a weapon; इषुभिस्तोमरैः प्रासैस्त्रिशूलैर्वज्रकर्षणैः Rām. 7. 32. 34.

कर्षणिः *f.* An unchaste woman.

कर्षित *a.* 1 Drawn, attracted. −2 Tormented. harassed &c. −3 Worn out, decayed; अर्जुनं कथयामास बहुसंग्रामकार्षितम् Mb. 14. 86. 7. −4 Ploughed.

कर्षिन् *a.* 1 Who or what draws &c. स्तम्बेरमा मुखरशृङ्खलकर्षिणस्ते R. −2 Attractive. घ्राणकान्तमधुगन्धकर्षिणीः R.19.11. −*m.* A ploughman. **−णी** 1 The bit of a bridle. −2 A medicinal moon-plant (Mar. खिरणी).

कर्षूः *f.* 1 A furrow, trench. −2 A river. −3 Canal. −4 A pit; कर्षूं खात्वा ... बिभरासि । Śat. Br. (मत्स्योपाख्यान); कर्षूर्वार्ताकरीषाग्निलेखनेषु च खातने कुल्यायां तु कर्षूः ...Nm. −*m.* 1 A fire of dried cow-dung. −2 Agriculture, cultivation. −3 Livelihood.

कर्हि *ind.* Ved. When, at what time? with अपि चिद् and स्विद् = at any time; यन्निर्मितां कर्ह्यपि कर्मपर्वणीम् Bhāg. 5. 17. 24.

कर्हिचित् *ind.* At any time, usually with न; अकामस्य क्रिया काचित् दृश्यते नेह कर्हिचित् Ms. 2. 4, 40, 97; 4. 77; 6. 50.

कल् I. 1 Ā. (कलते, कलित) 1 To count. −2 To sound. −II. 10 U. (कलयति-ते, कलित) 1 To hold, bear, carry, wield, have, put on; करालकरकन्दलीकलितशस्त्रजालैर्बलैः U. 5. 5; म्लेच्छनिवहनिधने कलयसि करवालम् Gīt. 1; कलितललितवनमालः; हलं कलयते *ibid.*; कलय वलयश्रेणीं पाणौ पदे कुरु नूपुरौ 12; Mb. 12. 4. 18. −2 (*a*) To count, reckon; कालः कलयतामहम् Bg. 10. 30. (*b*) To measure; सदा पान्थः पूषा गगनपरिमाणं कलयति Bh. 2. 114. −3 To assume, take, have, possess; कलयति हि हिमांशोर्निष्कलङ्कस्य लक्ष्मीम् Māl.1.22. Śi. 4. 36, 9. 59. −4 To know, understand, observe, take notice of, think of; कलयन्नपि सव्यथोऽवतस्थे Śi. 9.83; कोपितं विरहखेदिताचित्ता कान्तमेव कलयन्त्यनुनिन्ये 10. 29; N. 2.65,